

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 109/02-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. augusta 2002 predbežne prerokoval sťažnosť PaedDr. A. P., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. J. D., Advokátska kancelária, M., pre namietané porušenie jeho základného práva na prácu, na slobodnú voľbu zamestnania a na ochranu pred nezamestnanosťou podľa čl. 35 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 23 Všeobecnej deklarácie ľudských práv Ministerstvom školstva Slovenskej republiky neplatným rozviazaním pracovného pomeru výpoveďou č. 469/1999 z 31. marca 1999 a pre namietané porušenie jeho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 15 C 38/99-123 z 26. marca 2001, ako aj postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 19/02-159 z 23. apríla 2002 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť PaedDr. A. P. v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základného práva na prácu, na slobodnú voľbu zamestnania a na ochranu pred nezamestnanosťou podľa čl. 35 Ústavy Slovenskej republiky Ministerstvom školstva Slovenskej republiky neplatným rozviazaním pracovného pomeru výpoveďou č. 469/1999 z 31. marca 1999 o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

2. Sťažnosť PaedDr. A. P. v časti týkajúcej sa namietaného porušenia čl. 23 Všeobecnej deklarácie ľudských práv Ministerstvom školstva Slovenskej republiky neplatným rozviazaním pracovného pomeru výpoveďou č. 469/1999 z 31. marca 1999 o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

3. Sťažnosť PaedDr. A. P. v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 15 C 38/99-123 z 26. marca 2001, ako aj postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 19/02-159 z 23. apríla 2002 o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. mája 2002 doručená sťažnosť PaedDr. A. P., bytom P. (ďalej len „sťažovateľ“), doplnená na základe výzvy ústavného súdu z 10. júna 2002 sťažovateľom a jeho právnym zástupcom podaniami doručenými ústavnému súdu 1. júla 2002, 2. júla 2002, 12. júla 2002 a 30. júla 2002.

Sťažovateľ uviedol, že od januára 1993 bol zamestnancom Ministerstva školstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo školstva“). Dňa 7. apríla 1999 mu (podľa jeho vlastného vyjadrenia) bolo oznámené, že dostane výpoveď z organizačných dôvodov. Sťažovateľ sa 10. mája 1999 na Okresnom súde Bratislava III žalobou domáhal určenia neplatnosti rozviazania pracovného pomeru (neplatnosti výpovede) zo strany ministerstva školstva. Okresný súd Bratislava III rozsudkom č. k. 15 C 38/99-53 z 31. januára 2000 určil, že výpoveď č. 465/1999-12 z 31. marca 1999 daná navrhovateľovi (sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom) odporcom (ministerstvom školstva) je neplatná. Odporca sa proti rozsudku odvolal. Krajský súd v Bratislave v odvolacom konaní rozsudok súdu prvého

stupňa zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Okresný súd Bratislava III rozsudkom č. k. 15 C 38/99-123 z 26. marca 2001 žalobu zamietol. Sťažovateľ napadol rozsudok odvolaním. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 8 Co 19/02-159 z 23. apríla 2002 uvedené rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal: „Všeobecným súdom, okrem spravodlivého rozsudku Okresného súdu Bratislava III (Mgr. D.) (*sťažovateľ má na mysli prvý rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 15 C 38/99-53 z 31. januára 2000*) vytýkam súdne vady v konaní a v rozhodnutí. Výroky súdov neboli podložené objektívnym zistením skutkovej podstaty, chyby boli v právnom výklade a v uplatnení normy hmotného práva. Konanie vyvolávalo vo mne pocity pochybnosti v objektívnosti a nezáujatosti sudcov.“

Podľa sťažovateľa sa súdy nevyrovnali s jeho námietkami, že výpovedný dôvod v zmysle § 46 ods. 1 písm. c) zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov, platného a účinného v rozhodnom období, ktorý uplatnilo ministerstvo školstva, neexistoval, že mu výpoveď nebola zákonným spôsobom doručená a že spĺňal kvalifikačné predpoklady a ďalšie kvalifikačné požiadavky na voľné pracovné miesta, ktorými v tom čase zamestnávateľ disponoval a ktoré mu mal v zmysle § 46 ods. 2 Zákonníka práce pred rozviazaním pracovného pomeru ponúknuť. Spochybnil skutkové a právne závery všeobecných súdov v tomto smere a vyčítal im aj nesprávnu aplikáciu niektorých ďalších ustanovení Zákonníka práce a iných pracovnoprávných predpisov. Sťažovateľ namietal, že Okresný súd Bratislava III pripustil účelovú zmenu výpovede jedného zo svedkov a Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací nebol na pojednávaní 23. apríla 2002 správne obsadený (chýbala členka senátu sudkyňa JUDr. G.).

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že bolo porušené jeho právo na prácu, na slobodnú voľbu zamestnania a na ochranu pred nezamestnanosťou podľa čl. 23 Všeobecnej deklarácie ľudských práv (rezolúcie Valného zhromaždenia Organizácie spojených národov č. 217 z 10. decembra 1948) a podľa čl. 35 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ústavy a podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd v znení dodatkového Protokolu č. 11. Žiadal tiež, aby ústavný súd zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 15 C 38/99-123 z 26. marca 2001.

II.

1. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ namietal v konaní pred ústavným súdom porušenie svojho práva na prácu, na slobodnú voľbu zamestnania a na ochranu pred nezamestnanosťou podľa čl. 35 ústavy, pretože sa domnieva, že k rozviazaniu jeho pracovného pomeru výpoveďou zo strany ministerstva školstva došlo v rozpore s ustanoveniami vtedy platného a účinného Zákonníka práce (zákon č. 65/1965 Zb. v znení neskorších predpisov).

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy (všeobecné) rozhodujú aj v občianskoprávných veciach, medzi ktoré patria tiež veci pracovnoprávne.

Podľa § 207 Zákonníka práce spory medzi zamestnávateľom a zamestnancom o nároky z pracovného pomeru prejednávajú a rozhodujú všeobecné súdy. Právomoc všeobecných súdov poskytovať ochranu právam sťažovateľa vyplývajúcim z pracovnoprávneho vzťahu so zamestnávateľom jednoznačne ustanovuje aj ustanovenie § 7 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, družstevných, ako aj z obchodných vzťahov (včítane podnikateľských a hospodárskych vzťahov), pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti poskytuje ústavnú ochranu, ako to vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, rozhodovaním o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb len za podmienky, že o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Poskytnutie súdnej ochrany právam sťažovateľa týkajúcich sa jeho pracovného pomeru k ministerstvu školstva je teda v právomoci všeobecných súdov, a nie ústavného súdu. Sťažovateľ sa tejto súdnej ochrany domáhal žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava III, ktorú všeobecné súdy prejednali, pričom vo veci bolo aj meritórne rozhodnuté.

S ohľadom na uvedené dôvody ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (bod 1 výroku rozhodnutia).

3. Pokiaľ ide o námietku porušenia čl. 23 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, ústavný súd konštatuje, že Všeobecná deklarácia ľudských práv má povahu politického dokumentu, a nie medzinárodnej zmluvy, ktorá by bola Slovenskou republikou ratifikovaná a vyhlásená v Zbierke zákonov Slovenskej republiky spôsobom ustanoveným zákonom v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy. Predmetom konania pred ústavným súdom preto nemôže byť sťažnosť, resp. časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie práva priznaného

Všeobecnou deklaráciou ľudských práv (mutatis mutandis II. ÚS 18/97, III. ÚS 55/02). Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú (bod 2 výroku rozhodnutia).

4. Sťažovateľ namietal taktiež porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie, ku ktorému malo dôjsť rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 15 C 38/99-123 z 26. marca 2001, ako aj v dôsledku postupu a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 19/02-159 z 23. apríla 2002.

Sťažovateľ uviedol, že konanie v ňom vyvolalo pocit pochybnosti o objektívnosti a nezáujatosti sudcov. Z argumentácie, ktorou sťažovateľ tieto svoje tvrdenia v sťažnosti odôvodnil, vyplýva, že nespravodlivosť a neobjektívnosť konania (resp. sudcov konajúcich v jeho veci) vidí predovšetkým v tom, ako všeobecné súdy vyhodnotili dôkazy vykonané v priebehu konania o jeho žalobe, a v spôsobe, akým zistený skutkový stav právne posúdili (nesprávna aplikácia hmotnoprávných noriem, resp. nesprávne právne názory všeobecných súdov).

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil právny názor, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01 a I. ÚS 13/00).

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku Okresného súdu Bratislava III č. k. 15 C 38/99-123 z 26. marca 2001, ako aj s obsahom rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 19/02-159 z 23. apríla 2002 dospel ústavný súd k záveru, že oba súdy svoje rozhodnutia náležite odôvodnili. Súd prvého stupňa podrobne uviedol, ktoré skutočnosti považoval na základe vykonaného dokazovania za preukázané, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, a náležite odôvodnil aj použitie príslušných ustanovení právnych predpisov, podľa ktorých zistený skutkový stav

posúdil. Odvolací súd sa so skutkovými aj právnymi závermi prvostupňového súdu stotožnil.

Z rozhodnutí všeobecných súdov je podľa názoru ústavného súdu zjavné, že tieto sa zaoberali všetkými námietkami sťažovateľa, ktoré podľa jeho tvrdenia v konaní pred ústavným súdom všeobecné súdy „nevyriešili“. Najmä Okresný súd Bratislava III ako súd prvého stupňa vo svojom rozsudku č. k. 15 C 38/99-123 z 26. marca 2001 jasne a zrozumiteľne uviedol, na základe akých skutočností dospel k záveru, že výpovedný dôvod uplatnený bývalým zamestnávateľom sťažovateľa existoval, že výpoveď spĺňala zákonom predpísané náležitosti a bola sťažovateľovi aj zákonným spôsobom doručená a že sťažovateľ nespĺňal kvalifikačné predpoklady a ďalšie kvalifikačné požiadavky na voľné pracovné miesta, ktorými v tom čase zamestnávateľ disponoval (pozri strany 3 až 7 citovaného rozhodnutia).

Ústavný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nedomnieva, že by skutkové alebo právne závery všeobecných súdov v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Skutočnosť, že sťažovateľ sa so závermi všeobecných súdov nestotožňuje, prípadne že v ňom dokonca vyvolávajú pocit nespravodlivosti, neobjektívnosti alebo zaujatosti súdov, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa na súdnu ochranu (čl. 46 a nasl. ústavy) alebo k záveru o porušení jeho práva na spravodlivé konanie (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) a nezakladá ani právomoc ústavného súdu konať vo veci.

Ústavný súd sa zaoberal aj námietkou sťažovateľa, že k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie došlo v dôsledku nesprávneho obsadenia senátu Krajského súdu v Bratislave, ktorý rozhodoval o jeho odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III č. k. 15 C 38/99-123 z 26. marca 2001, a to konkrétne na pojednávaní 23. apríla 2002.

Výzvou z 10. júna 2002 vyzval ústavný súd sťažovateľa, aby označil spôsoby, ktorými si chránil (pred tým, ako sa obrátil so sťažnosťou na ústavný súd) svoje práva, pokiaľ ide o ním namietané nesprávne obsadenie senátu odvolacieho súdu, a aby predložil

dôkazy o svojich tvrdeniach. Sťažovateľ síce uviedol, že nesprávne obsadenie senátu Krajského súdu v Bratislave zistil osobne na pojednávaní 23. apríla 2002, využitie dostupných právnych prostriedkov nápravy, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv v tomto smere účinne poskytuje, však nepreukázal.

Podľa § 236 Občianskeho súdneho poriadku možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Podľa § 237 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Z uvedeného vyplýva, že sú to všeobecné súdy, ktoré na základe dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku v danom prípade dostupného sťažovateľovi v zmysle citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku sú oprávnené poskytovať ochranu jeho právu na zákonného sudcu, a nie ústavný súd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy.

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že na prerokovanie sťažnosti v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 15 C 38/99-123 z 26. marca 2001, ako aj postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 19/02-159 z 23. apríla 2002 nemá vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu právomoc, sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. augusta 2002

